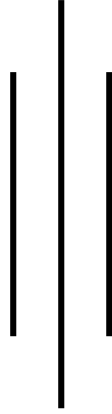
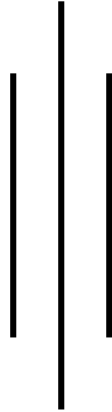

नेपालमा गणतन्त्र : पृष्ठभूमि र स्थापना (वि.सं. २०५२-२०६५ सम्म)

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत
इतिहास विषयको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको
छैठौँपत्रको परिपूर्तिको प्रयोजनका
लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

प्राइभेट शोधार्थी
मेदनी प्रसाद दवाडी
दोस्रो वर्ष, सि.नं. ६२२०/२०६५
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
इतिहास केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौँ
२०६७

शोधनिर्देशकको सिफारिसपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्घायअन्तर्गत इतिहास केन्द्रीय विभागका विद्यार्थी **मेदनी प्रसाद दवाडीले नेपालमा गणतन्त्र : पृष्ठभूमि र स्थापना (वि.सं. २०५२-२०६५ सम्म)** शीर्षकको यो शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नु भएको हो । निकै परिश्रमपूर्वक तयार पार्नु भएको यो शोधकार्य स्नातकोत्तर तहको स्तर अनुरूप भएकोले म यसबाट पूर्ण सन्तुष्ट छु । यसको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

शोधनिर्देशक,

मिति : २०६७/११/

.....
(डा. भवेश्वर पंगेनी)
इतिहास केन्द्रीय विभाग
त्रि.वि., कीर्तिपुर ।

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्घाय
इतिहास केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौँ

स्वीकृति-पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत प्राइभेट परीक्षार्थी **मेदनी प्रसाद दवाडी**ले त्रिभुवन विश्वविद्यालय स्नातकोत्तर तह (एम.ए.) मा इतिहास विषयको छैटौँपत्रको प्रयोजनका लागि गर्नुभएको **नेपालमा गणतन्त्र : पृष्ठभूमि र स्थापना (वि.सं. २०५२-२०६५ सम्म)** शीर्षकको शोधकार्य सोही प्रयोजनको लागि स्वीकृत गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

- (१) प्रा.डा. विजय कुमार मानन्धर
(विभागीय प्रमुख)
- (२) डा. भवेश्वर पंगेनी
(शोधनिर्देशक)
- (३) प्रा.डा. प्रेमरमण उप्रेती
(बाह्य परीक्षक)

मिति : २०६७/११/

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत शोधपत्र मैले स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको छैटौँपत्रको प्रयोजनका लागि आदरणीय गुरु डा. भवेश्वर पंगेनीको कुशल निर्देशनमा तयार पारेको हुँ । यो शोधपत्र तयार गर्ने सन्दर्भमा आइपरेका विभिन्न समस्या र अडचनहरूसँग जुध्ने प्रेरणा दिदै सही पथप्रदर्शन गराएर अधि बढ्न उत्प्रेरित गरी आफ्ना कतिपय व्यावहारिक कार्यलाई पन्छाएर समुचित दिग्दर्शन गराउनु भएकोमा वहाँहरूप्रति म हार्दिक कृतज्ञता तथा श्रद्धा व्यक्त गर्दछु । त्यसैगरी शोधपत्र तयार गर्ने कार्यमा विविध कार्यव्यस्तताको पर्वाह नगरी आफ्नो अमूल्य समय निकालेर निर्देशन, सुझाव र सल्लाह दिदै उत्प्रेरित गर्नु हुने गुरु वर्ग तथा प्रस्तुत विषयमा शोधकार्य गर्ने अवसर जुटाउने इतिहास केन्द्रीय विभाग, विभागीय प्रमुख प्रा.डा. विजय कुमार मानन्धर र प्रशासक श्री वद्वि कार्कीप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधपत्र तयार पार्दा आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराइ दिने त्रि.वि. केन्द्रीय पुस्तकालय, कीर्तिपुर; मदनपुरस्कार पुस्तकाय, पाटन र प्रज्ञा-प्रतिष्ठान, कमलादी, काठमाडौँप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । त्यसैगरी यस शोधकार्यमा सहयोग गर्नु हुने मेरा सहपाठी रुद्र पौडेल र सहृदयी मित्रहरूप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । यस शोधलाई टङ्कन गर्ने काममा समेत सहयोग गर्नु हुने पर्फेक्ट कम्प्युटरका श्री कुशु घले तथा यस कार्यमा मलाई भरपुर सहयोग गर्नुहुने साथी रघुनाथ वोगटीप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

अन्त्यमा, यस शोधपत्रको समुचित मूल्याङ्कनका लागि त्रि.वि. इतिहास, केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुरसमक्ष पेश गर्दछु ।

मिति : २०६७/११/
दोस्रो वर्ष
सि.नं. ६२२०/२०६५

(मेदनी प्रसाद दवाडी)
इतिहास केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय

संक्षेपीकृत शब्दसूची

ई.सं.	-	ईस्वी सम्वत्
एम.ए.	-	मास्टर अफ आर्टस्
काठ.	-	काठमाडौं
कि.मि.	-	किलो मिटर
टि.भि.	-	टेलिभिजन
डा.	-	डाक्टर
तृ.सं.	-	तृतीय संस्करण
द.क.ज.	-	दक्षिण कमाण्डड जनरल
दो.सं.	-	दोस्रो संस्करण
ने.क.पा.	-	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी
ने.रा.प्र.प्र.	-	नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान
ने.स.	-	नेपाल सम्वत्
प्रा.	-	प्राध्यापक
पृ.	-	पृष्ठ
वि.सं.	-	विक्रम सम्वत्
सम्पा.	-	सम्पादक
त्रि.वि.	-	त्रिभुवन विश्वविद्यालय

विषय-सूची

	पृष्ठ
शोधनिर्देशकको सिफारिस	क
स्वीकृति-पत्र	ख
कृतज्ञता ज्ञापन	ग
सङ्क्षेपीकृत शब्दसूची	घ

अध्याय - एक शोधपरिचय

१.१ विषय परिचय-----	१
१.२ समस्थाकथन-----	१
१.३ शोधको उद्देश्य-----	२
१.४ पूर्वकार्यको समीक्षा-----	२
१.५ शोधकार्यको सीमाङ्कन-----	३
१.६ शोधविधि-----	३
१.७ शोधको रूपरेखा-----	४

अध्याय - दुई

गणतन्त्र स्थापनामा सात राजनैतिक दल र ने.क.पा. (माओवादी) को भूमिका

२.१ ने.क.पा. माओवादीद्वारा जनयुद्धको घोषणा-----	५
२.२ सात राजनैतिक दलको छ बुँदे मार्गचित्र-----	७
२.३ राजतन्त्र विरुद्ध लोकतान्त्रिक सहकार्य-----	९
२.३.१ राजतन्त्र अपूर्व सङ्कटमा-----	१०
२.३.२ चुनावी छलछाम-----	११
२.३.३ राजतन्त्रबाट सञ्चार माथिको दमन-----	१२
२.३.४ वैदेशिक समर्थनको भीक्षा-----	१२
२.३.५ राजाको विनाअर्थको भ्रमण-----	१४
२.३.६ राजतन्त्रविरुद्ध संवाद-----	१५
२.३.७ माओवादीको आचरणमा फेरबदल-----	१५

२.३.८ ठूला दलहरूको नीतिमा परिवर्तन-----	१७
२.३.९ राजतन्त्रको अनिश्चित भविष्य-----	१८

अध्याय - तीन

गणतन्त्र स्थापनार्थ भएका सम्झौताहरू

३.१ सात दल र माओवादीबीच भएको दोस्रो समझदारी -----	१९
३.२ पच्चीस बुँदे युद्धविराम आचारसंहिता-----	२०
३.३ नयाँ नेपाल निर्माणको ऐतिहासिक सम्झौता-----	२१
३.४ हतियार र सेना व्यवस्थापन अनुगमनसम्बन्धी सम्झौता -----	२३
३.५ विस्तृत शान्ति सम्झौता-२०६३-----	२७

अध्याय - चार

राजतन्त्र विरुद्ध भएका प्रमुख घटना

४.१ राजतन्त्र विरुद्ध अधुरो जनविद्रोह-----	२९
४.१.१ क्रान्तिको डिलमा पुगेर रोकिएको आन्दोलन-----	२९
४.१.२ आन्दोलनको जस -----	३०
४.१.३ आन्दोलनको विकासक्रम-----	३१
४.१.४ आन्दोलनको पछिल्लो पृष्ठभूमि-----	३४
४.१.५ जनविद्रोहको सुरुआत-----	३५
४.१.६ राजनीतिक विकास र सम्भावना-----	३८
४.२ क्रान्तिकारी सङ्क्रमणमा नेपाल -----	४०
४.२.१ सम्भावना र चुनौती -----	४१
४.३ जनआन्दोलन-२०६२/०६३ -----	४१
४.३.१ वि.सं. २०६२/०६३ को आन्दोलन-----	४१
४.४ प्रतिनिधि सभाको घोषणा-२०६३-----	४७
४.४.१ व्यवस्थापिका सम्बन्धमा -----	४७
४.४.२ कार्यकारिणी सम्बन्धमा -----	४७
४.४.३ सेनाको सम्बन्धमा-----	४८
४.४.४ राजपरिषद् सम्बन्धमा-----	४८
४.४.५ राजदरबार सम्बन्धमा-----	४८
४.४.६ अन्य निर्णयहरू -----	४८

अध्याय - पाँच
अन्तरिम संविधान-२०६३ र गणतन्त्र घोषणा

५.१	अन्तरिम संविधान-२०६३ -----	५०
	५.१.१ उज्याला पाटाहरू -----	५१
	५.१.२ दोष र सीमा -----	५६
५.२	गणतन्त्रको घोषणा -----	६३
	५.२.१ 'शान्तिवार्ता' -----	६३
५.३	नेपालमा गणतन्त्र इतिहासदेखि वर्तमानसम्म -----	६७

अध्याय - छ
उपसंहार

परिशिष्ट

परिशिष्ट एक:	ने.क.पा. माओवादीद्वारा गरिएका जनयुद्धको घोषणा -----	८३
परिशिष्ट दुई:	सात राजनीतिक दलको छबुँदे मार्गचित्र -----	८९
परिशिष्ट तीन:	सात दल र माओवादीबीच दोस्रो समझदारी -----	९५
परिशिष्ट चार:	पच्चीसबुँदे युद्धविराम आचारसंहिता -----	९७
परिशिष्ट पाँच :	नयाँ नेपाल बनाउने ऐतिहासिक सम्झौता -----	१०१
परिशिष्ट छ :	हतियार र सेना व्यवस्थापन अनुगमनसम्बन्धी सम्झौता -----	११०
परिशिष्ट सात:	विस्तृत शान्ति सम्झौता-२०६३ -----	१२७
परिशिष्ट आठ:	सातदल र माओवादीबीच भएको बाह्रबुँदे समझदारी -----	१४५
परिशिष्ट नौ:	सातदल-माओवादीबीच भएको आठबुँदे सहमति -----	१४९
परिशिष्ट दश:	नेपाल सरकारले संयुक्त राष्ट्रघलाई पठाएको पत्र -----	१५१
परिशिष्ट एघार:	ने.क.पा. (माओवादी) ले संयुक्त राष्ट्रसंघलाई पठाएको पत्र -----	१५३
परिशिष्ट बाह्र:	नेपाल सरकार र ने.क.पा. (माओवादी) दुवै पक्षले संयुक्त राष्ट्रसंघलाई पठाएको पत्र -----	१५५

सन्दर्भग्रन्थ सूची

नेपालमा गणतन्त्र : पृष्ठभूमि र स्थापना (वि.सं. २०५२-२०६५ सम्म)

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत
इतिहास विषयको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको
छैठौँपत्रको परिपूर्तिको प्रयोजनका
लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

प्राइभेट शोधार्थी
मेदनी प्रसाद दवाडी
दोस्रो वर्ष, सि.नं. ६२२०/२०६५
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
इतिहास केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं
२०६७

नेपालमा गणतन्त्र : पृष्ठभूमि र स्थापना (वि.सं. २०५२-२०६५ सम्म)

- मेदनी प्रसाद दवाडी (२०६७)

नेपालमा गणतन्त्र : पृष्ठभूमि र स्थापना (वि.सं. २०५२-२०६५ सम्म)

- मेदनी प्रसाद दवाडी (२०६७)

नेपालमा गणतन्त्र : पृष्ठभूमि र स्थापना (वि.सं. २०५२-२०६५ सम्म)

- मेदनी प्रसाद दवाडी (२०६७)

नेपालमा गणतन्त्र : पृष्ठभूमि र स्थापना (वि.सं. २०५२-२०६५ सम्म)

- मेदनी प्रसाद दवाडी (२०६७)